

ТЕЗИ доповідей
ТА ПОВІДОМЛЕНЬ

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ ТУРИЗМУ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ АН УКРАЇНИ
ЦЕНТР ПАМ'ЯТКОЗНАВСТВА АН УКРАЇНИ І УКРАЇНСЬКОГО
ТОВАРИСТВА ОХОРОНИ ПАМ'ЯТОК ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ

ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
"ТУРИЗМ І ЗАВДАННЯ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОГО ВІДРОДЖЕННЯ
УКРАЇНИ"

/12-14 травня 1992 р./

Тези доповідей та повідомлень

Київ-Черкаси
1992 р.

Редколегія

Гаврилишин І.П., Горбик В.О., Данилюк Ю.З., Лугова О.І./відп. секретар/, Науменко Г.П./голова/, Попович С.І./заст.голови/

Технічна редакція

Бондаренко Р.І., Верник С.О., Резнік Н.А., Фастовець О.О., Федоренко Н.В., Федорченко В.М., Шейнич Н.Ф./завідуюча/

ОРГКОМІТЕТ

Всеукраїнської науково-практичної конференції
"Туризм і завдання національно-культурного
відродження України"

ТРОНЬКО П.Т.	- голова Всеукраїнської спілки краєзнавців, академік АН України / Голова Оргкомітету/
СЛОВОДІН П.М.	- директор Українського інституту туризму, кандидат історичних наук, доцент /Співголова Оргкомітету/
МОРГУН А.Д.	- виконавчий директор Акціонерного Товариства з туризму та екскурсій /Співголова Оргкомітету/
НАУМЕНКО Г.П.	- заступник директора Українського інституту туризму, кандидат історичних наук, доцент /Заступник Голови Оргкомітету/
ПОПОВИЧ С.І.	- зав. кафедрою гуманітарних дисциплін і туристсько-екскурсійних програм Українського інституту туризму /Заступник голови Оргкомітету/
ЛУГОВА О.І.	- ст. викладач Українського інституту туризму, кандидат історичних наук /Вчений секретар Оргкомітету/
ГАВРИЛИШИН І.П.	- заступник директора Українського інституту туризму
ГОРБИК В.О.	- зав. відділом історико-краєзнавчих досліджень Інституту історії України АН України, доктор історичних наук
ДАНИЛЮК Ю.З.	- науковий співробітник Інституту історії України АН України, кандидат історичних наук
ЗАРЕМБА С.З.	- директор Центру пам'яткознавства АН України і Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, кандидат історичних наук
КРАЧИЛО М.П.	- доцент кафедри економічної географії географічного факультету Чернівецького держуніверситету, кандидат географічних наук

Редколегія

Гаврилишин І.П., Горбик В.О., Данилюк Ю.З., Лугова О.І./відп. секретар/, Науменко Г.П./голова/, Попович С.І./заст.голови/

Технічна редакція

Бондаренко Р.І., Верник С.О., Резнік Н.А., Фастовець О.О., Федоренко Н.В., Федорченко В.М., Шейнич Н.Ф./завідувач/

ОРГКОМІТЕТ

Всеукраїнської науково-практичної конференції
"Туризм і завдання національно-культурного
відродження України"

- ТРОНЬКО П.Т. - голова Всеукраїнської спілки краєзнавців, академік АН України / Голова Оргкомітету/
- СЛОВОДІН П.М. - директор Українського інституту туризму, кандидат історичних наук, доцент /Співголова Оргкомітету/
- МОРГУН А.Д. - виконавчий директор Акціонерного Товариства з туризму та екскурсій /Співголова Оргкомітету/
- НАУМЕНКО Г.П. - заступник директора Українського інституту туризму, кандидат історичних наук, доцент /Заступник Голови Оргкомітету/
- ПОПОВИЧ С.І. - зав. кафедрою гуманітарних дисциплін і туристсько-екскурсійних програм Українського інституту туризму /Заступник голови Оргкомітету/
- ЛУГОВА О.І. - ст. викладач Українського інституту туризму, кандидат історичних наук /Вчений секретар Оргкомітету/
- ГАВРИЛИШИН І.П. - заступник директора Українського інституту туризму
- ГОРБИК В.О. - зав. відділом історико-краєзнавчих досліджень Інституту історії України АН України, доктор історичних наук
- ДАНИЛЮК Ю.З. - науковий співробітник Інституту історії України АН України, кандидат історичних наук
- ЗАРЕМБА С.З. - директор Центру пам'яткознавства АН України і Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, кандидат історичних наук
- КРАЧИЛО М.П. - доцент кафедри економічної географії географічного факультету Чернівецького держуніверситету, кандидат географічних наук

Плaменицькa O. Фортeці і замки України як об'єкти туризму	I17
Лушaкoвa A.M. З історії будинку для спостереження за рухом по Дніпру	I19
Чeшкo B.M. Пам'ятки народної культури як об'єкти нових екскурсійних маршрутів	I21
Шпінь Л.А. Відродження дерев'яної архітектури в системі туризму	I22
Тітова O.H. Пам'ятки археології як об'єкти організованого туризму	I23
Відейко M.Ю. Археологія і туризм в середньому Подніпров'ї	I25
Вілінов Д.А. Використання на туристських маршрутах ново-знайдених на острові Хортиця пам'яток археології та історії	I27
Оленковський M.П. Археологічні пам'ятки у туристичній інфраструктурі Болгарії	I29
Піддубний І.А. Пам'ятки буковинського народного віче 3 листопада 1918 року	I31
Верьовкін B.B. Пам'ятники борцям за національне і соціальне визволення у 20-30-х рр. XX ст. на Рівненщині	I33
Тимофіїва B.M. До питання про вивчення історичної цінності та художніх достоїнств пам'яток Великої Вітчизняної війни на Мелітопольщині	I34
Сапла M.M. Пам'ятні місця цільового відвідування іноземними туристами на Харківщині	I36
Пшеничний M.І. Пам'ятки партизанської слави в районі середнього правобережного Придніпров'я /серпень 1941-березень 1944/	I37

Кот C.І. Про концепцію комплексного підходу до використання туристсько-рекреаційних ресурсів пам'яток України	I39
Савчук П.О. Туризм і пам'ятки історії та культури на етапі нового українського відродження	I41
Олійник O.П. Пропозиції щодо організації туризму в історико-культурному заповіднику м. Луцька	I43
Агасієв І.К. Євангелічна кірха у Луцьку	I45
Сопилка В.В. Нежин - пам'ятник градостроительного искусства и объект культуры	I46
Сердюк І.Ф. Пам'ятки Ватурина	I48
Бондаренко P.І. Про інформаційно-виховне значення вулиці - комплексної пам'ятки історично сформованого міста	I50
Огнева O.Д. Пам'ятки історії в Устилузі	I51
Войналович B.A. Пропаганда краєвих зразків монументального мистецтва в ході туристсько-екскурсійної роботи	I53
Истомина Э.Г. Роль концепции экологии культуры в развитии туризма	I55
Бураков B.І., Тимченко Д.О., Нікітенко B.П. Агрорландшафт-но організовані земельні масиви як перспективні об'єкти природоохоронного виховання і освіти	I57
Добробог Л. Экологические сюжеты на туристических маршрутах	I59
Льовін A.C. Туристсько-краєзнавча та еколого-виховна робота в екологічному гуртку Запорізької обласної станції юних туристів	I60
Удін-Некрасов B.O. Розробка позамузейних екскурсійно-туристичних маршрутів /з досвіду роботи Музею історії Києва/	I63

у відродженні української національної культури, тісно переплітаються з дальшою роботою по розширенню і поглибленню проблем пам'яткознавства.

Протягом десятиріч сформувалась певна тенденція щодо виявлення і дослідження пам'яток історії та культури у туристичній роботі. Процеси українського національного відродження вимагають подолання стереотипів і приділення більше уваги пам'яткам, які офіційно замовчувалися. Тільки тепер ми розшукуємо пам'ятки, пов'язані з українським відродженням 20-х років, національно-визвольного руху періоду Великої Вітчизняної війни. В результаті практичної діяльності вчених, фахівців мистецтвознавства, громадськості на Рівненщині тільки протягом минулого року виявлено ще 35 нових пам'яток. Відношення різних соціальних груп населення до них неоднозначне, а тому необхідна копітка пошукова, аналітична, об'єктивно роз'яснююча робота. Разом з тим мають місце факти ігнорування деяких пам'яток, споруджених за роки Радянської влади, які мають історичну та художню цінність.

Чільне місце при організації туризму посідають питання дослідження всіх типологічних груп рухомих і нерухомих пам'яток історії та культури. Останнім часом звернута увага на реставраційні роботи у старовинних населених пунктах, через які пролягають уже випробовані маршрути подорожей. Оригінальною і своєрідною є сучасна забудова старовинного міста Дубно, оновлюється княже місто Остріг, стародавній Дермань та інші.

Принципово важливе значення у духовному відродженні України має ефективніше використання при проведенні туристичних подорожей культових об'єктів. На жаль, деякі з них напівзруйновані і вимагають ґрунтовної відбудови, частина використовувалась не за призначенням. Зважаючи на те, що значна їх кількість має мистецько-архітектурну цінність, господарським органам доцільно надати допомогу їм у реставрації та включити в обіг туристичних груп. На Рівненщині протягом лише минулого року на ремонт, реставрацію пам'яток було виділено понад 130 тисяч карбованців, що далеко не задовольняє сучасні потреби. В умовах активізації роботи по національно-культурному відродженню України успішно використовується преса, радіомовлення, дещо менше телебачення.

Безперечно, у поєднанні туризму і пам'яткознавства поки що зберігаються істотні проблеми. Прийняття нових законодавчих актів з цих питань сприятиме піднесенню і ролі туризму. Сучасна переоцінка цінностей окремих пам'яток історії та культури вимагає виваженого підходу. Тут необхідно поєднання наукового підходу з широкою думкою громадськості. А тому об'єднання зусиль науково-методичних секцій Українського товариства охорони пам'яток історії та культури та рівнозначних їм формувань краєзнавців, книголюбів, природознавців, туристичних організацій можуть дати плідні результати.

Це дасть можливість екскурсоводам при характеристиці етапів розвитку наміченого пункту, території чітко уявляти, які ансамблі і пам'ятки висвітлити під час екскурсії. Це дозволяє приділяти увагу об'єктам, які не збереглися, але в свій час грає важливу роль в структурі міста, його панорамі чи силуеті. Це дає змогу подорожуючим одержати інформацію про пам'ятки археології, містобудування, архітектури, монументального мистецтва минулого.

Олійник О.П. /Київ/

Пропозиції щодо організації туризму в історико-культурному заповіднику м. Луцьк

Історичні міста України, зокрема Луцьк, є найбільш притягальними об'єктами міжнародного та вітчизняного туризму. Спеціалізація Луцького заповідника, як найцікавішого району міста, на функції історико-наукового туризму, без сумніву, буде сприяти вирішенню інвестиційних завдань забезпечення регенерації забудови, поліпшенню умов життя корінних жителів і вимогам високого рівня комфорту для туристів.

Таким чином, вирішення схеми організації туризму мало бути невід'ємною складовою частиною загальної концепції регенерації заповідника, що розроблявся під керівництвом автора в 1990 р. за участю інститутів Київ НДІІТАМ та Київ НДІПмістобудівництва.

В дослідження по створенню в Луцькому історико-культурному заповіднику міжнародного туристичного об'єкта входить розв'язання